

SE HÁZ, SE LÁNY!

Elbeszélés.

HALOMFI-TUL.

„Megint itt volt az az öreg ur, ki tegnap előtt is keresé a' tens urat' — szólt a' haza érkezett Bokodyhoz inasa, — 's szokott készséggel huzta le megizzadt ura öltönyét, a' házi dolmányával fölcserélelndőt.

Miért nem kérdezed: mi járatban van? 's eljön e ismét, és mikor? hogy megvárhatnám. Nem emlékezem, hogy ismerném, hogy vele dolgom volna. — Száraz, magas termetű, barna férfi, mondád, ősz hajakkal, tobákszinköntőssel, nádottal —

„Ma attilában volt' szakasztá félben az inas, — olly széles sinórzatuban, mint ezelőtt hat eszten-dővel viselték.'

Hát semmit sem szólt: mikor jön el ismét, vagy hol találhatom?

„De igenis; holnap ez idő tájban ismét eljövend; úgy féldörmögve mondá, hogy igen fontos beszélni valója van a' tens ural.'

E' közben magára ölté Bokody a' házi dolmányát, 's irópolczához állott, mint kipek sürgetős foglalatossági vannak; az inas pedig csendesen kilopódzott a' szobából.

Bokody fiatal ügyész; azonban csak névre, mert éppen semmi pöre nincs, mit részint újoncz volta, részint azon körülmény okoz, mivel a' legelső perét is elvesztette, ámbár keresete alaposságául teljesen meg volt győződve, 's így minden további ügyészkedéstül elment a' kedve. — Jóság-gal bir annyival, hogy jövedelmébül ha pompásan nem is, legalább kényelmesen megélhet, 's így éppen semmi hivatal vagy keresetmód felül nem gondolkozik. Nem csudálhatni, ha illy állapotban nem tudott néha mit csinálni az idővel. Könyveknek soha nem volt barátja; rajzolás vagy festés kiállhatatlan előtte; a' hangászatbul csupán a' fütty az, mihez ő ért. 'S ezzel nem kevés jó órát szerzett magának, 's szoba-szomszédjának, ki guta-ütés következtében már 5 év óta nyomá nyoszolyáját, 's agglegény létére zsoldos kezek által volt kénytelen magát gyámolittatni. Maradt azonban még ideje Bokodynak a' füttyölésen kívül, napközbeni többszörös alvársra, sőt — mi a' hivalkodó életnek

egyik elválaszthatlan következménye — szerelmi kalandokra is.

Most éppen onnan jött. A' tegnapi előadáson egy lányka igézé meg a' színházban. Lehetetlen volt meg nem lesnie lakását; 's emlékezék, hogy néha igen csinos lány - főt pillantott meg azon ház ablakaiban, hova e' kis tündér, anyja 's, testvérei társaságában, belebbent. Bokody meg akará nyerni egész figyelmét; ma, kora reggelizés után, egy paripát bérelt Fuchs lovai közül, 's négyszer-öt-ször alá 's fel nyargalt az utcában, míg végre csakugyan észrevéetve gondolá magát az ablak-redönyök (zsalúk) mögül kifehéretett hálófejkötös lányka által. Ő azonban ezzel nem elégedett meg. Ostromtámadásával egyszerre győzedelmeskedni, hódítani akart; 's azért állott olly hirtelen iróasztalához, hogy válogatott kifejezésekkel egy szerelmi levelet írjon, mellynek ha semmi más következése nem lenne is, mint pusztá elolvastatás és tüzbévetetés: kész volt azt elkészíteni, mert hisz többszöri gyakorlata levén e' dologban, semmi különös fejtörődelembé vagy fáradságba nem került, 's azonkívül idejét sem voná el más hasznosabbtul.

(Folytatása következik.)

A' VESZEKEDŐ.

Életkép.

CZECZIL-TÓL.

(Folytatás.)

Zöld lombu görbe szilvafa állott az udvar' egyik szögletében, mélyen leeresztett hódoló galyait egy kis asztal fölé hajtva, mellyen négy személyre volt terítve. „Mi van hátra, mint itt letelepednünk?“ mondám „És a' pinczért előkiálltanunk!“ egészíté ki Erneszt igen bölcsen szavaimat. Ugy lön. Egyik székre becses ennemet bocsátám le olly gonddal, minővel csak egy legmakacsabb önző lehet saját személye iránt, a' másikat Erneszt foglalá el; a' többi két üresre pedig kalapunkat, pálczánkat, keztyüinket rakosgattuk, hogy nagynemű munkálkodásunkban, melly most következend, senki se tolakodjék közelünkbe — „qui ne forsitan esset turbaturus pacem reipublicae.“

Alig volt időm az izetlen étkek felett elharsogni ócsárló ítéletemet 's várható emészthetlenségem felül illőleg panaszkodni, midőn a' szomszéd

(39)

asztalnál hatalmas erejű hangok vonák magukra figyelmemet.

Ott üle im a' magas szál ember, ott, a' jajt kiáltoztató könyökökrül, sivitásokat kicsikaró sarkokrul, nem különben az ingadozó térdekrül előttünk nagy mértékben nevezetes. Jobra mellette tánczosnéja volt, oly közel most is hozzá, hogy szinte kétkedni kezdtem, ha valljon valaha két lépésnyire egymástól elválhatnak e, balján pedig egy másik fiatal lányka — körülbelöl a' tizenhat és negyven év közt — foglala helyt. „Édes Lidim mit eszel?“ szólt az egyikhez, „és maga Rózikám?“ a' másikhoz. — A' férfi igen magos barna ember volt, nem suhadar, mint főlebb mondtam, nem is annyira ember, mint egy halászegény, miként később megtudtam. Nagy bozótos barkó övezte körül arcát, szemei csillogók voltak 's egész tekintete gladiatori. Az a' mély vágás, melly homlokán oly egyenes vonalban futa keresztül, hogy tőle lábai e' részben nem keveset tanulhattak volna, nem éppen rosszul állt neki; de kevesbbé díszesnek látszott egy nem rég beforrt harapásnyom orrán, valamint azon karczolás, melly bal arcát, 's azon nagy tapasz, melly állának job részét elfoglalá, sem nagyon sokat tettek szépségének emelésére. Nyakán egy vékony kis sárga kendőcske oly pongyolán volt felkötve, hogy érdemes testének e' hosszú és nem rut részét illőleg tekintgethetém, 's éppen nem volt szükség szemüvegemre, hogy torka körül némelly kék foltokat vegyek észre, mellyek tulajdonkép nem minden ember' nyakán vannak meg 's mellyek aligha nem holmi idején kívül oda feszült ujak' maradványai. E' bélyeges torokbul azonban oly harsány hangok ömledtek, hogy még a' sükettség sem menthetett volna mag hallhatásuktól.

Három csirke hozattott elejbök. Szerencsétlen állatok! milly irigylendő volt előttetek sorsa azon rokonaitoknak, mellyek ölebecskék' számára készítetnek! Ezekből legalább a' csontok hátramaradnak emlékül az utóvilágnak; de a' mi szomszédunk' szája Scylla- és Charybdishez hasonlított: mellyben mi csak közelébe jutá, meg nem menekvék a' végpusztulástól. — „Hic specus horrendum!“ felkiálta Erneszt barátom, midőn ez ajkak felnyil-

tak, fél-félökölnyi falatok' elnyelésére. Ez után még holmi apróságok hozattak fel csemegéül és nyaláncsággul, t. i. rostélyos burgonyával, bárányczomb burgonyával, fehérpecsenye burgonyával 'stb. mind oly dolgok, mellyeket megenni jó, de róluk emlékezni felesleges. Érdemesebb a' beszélgetést előadnom, melly e' csekély 's nagyon mértékletes étkezést fűszerezé. Ennek kezdetét és alapját a' pinczér tevé meg, ezen fő őrszellem és geniusz minden vendéglőben, nem annyira azért, minthogy étel 's ital végett hozzá kell folyamodnunk, hanem mivel ő az, ki pénzünket hatalmas szavával és számjeleivel zsebünköl előidezi.

E' szerencsétlen ember, hatalmas tekintetű szomszédunknak jobb karját meg találta első jelenésekor taszítani, melly gyöngéd érintés oly érzékenyen hatott hősünk' szívére, hogy lágy érzékenyülését 's olvadozását hatalmas szitkozódással sieté tudtára adni a' pinczérnek. A' szavakat azonnal tett is követendé, t. i. a' megtaszított job karnak azon barátságos de egy kissé heves közeledése a' szemközt állónak balarcza felé, mellyet a' mindennapiság' nyelvén arczoncsapásnak szoktak nevezni; az érzékenyülésnek illy nemű kitérését azonban a' pinczér bukással iparkodott kikerülni, 's így szomszédunknak igen jó szándéku kézkanyaritása süker nélkül szelé a' levegőt. A' pinczér, mint illy esetben a' józanság parancsolja, gyorsan eltávozott, 's megsértett hősünknek most hatalmas szózatok kezdének ajkain előtörni.

„E' kart! e' kart merte érinteni az alávaló, az erő nélküli ember! E' kart! oh esókollak téged, legjobb része jó ennemnek! bocsáss meg az oktalannak mert nem tudá, mit eselekedett.“ 'S most a' nőkhöz fordult, kik e' különös apostrophén nem kevéssé bámulni látszottak. „Csudálkoztok ugy e, hogy karomra oly kevély vagyok? Ti nők vagytok, ti nem foghatjátok fel, mi nagy becse van egy férfikarnak. Egy batkát sem ér ez egész emberi test, 's hogy az állatok felett első helyet foglalunk, azt egyedül derék karjainknak, derék job karunknak köszönhetjük. Mik egyéb tagjaink? hitvány függelékek deli karunkhoz, sőt sok részben akadécai nagy nemű törekvéseinek. A' fej? e' semmit érő kerek csontdarab? semmit sem tud ez, sőt

ha rajta egy pár arcz nem volna, mellyen a' kar sujtó, és hajszálak, mellyeken vonó erejét gyakorolhatná, fej nélkül az embert sokkal fölségesb lénynek tartanám. Egy halász legénynek kivált éppen nem való a' fej; ha vízbe esik, többi részei könnyen eluszdogálnak; de a' fej irtalom nélkül levonja őt oda, hová közönségesen ritka embernek van kedve jutni. 'S a' gyomor, melly csak emészteni tud 's erőnket kisebbiti, ha jól megtömetett, 's az ocsmány lábok, pih! szégyelem, hogy lábaim vannak, mellyek az emberrel gyalázatosan elnyargalnak onnan, hol karja dicsó tetteket vinne véghez. Egy része van még csak az embernek, melly a' dicsó job kar mellett egy kis említést érdemel, 's ez — a' háta. Csudálkoztok ugy e? folytató beszédét, midőn látná, hogy a' két nő szájatva bámulja különös értekezését, „a' kar ütni tud, ütni, verni, sujtani, 's mindent tud egy bátor férfinak job kara; a' hát pedig, — egy jó gyakorlott hátat értek, melly már némelly csatákban megfordult, — mind ez ütést, verést, sujtást ki tudja állani. Ez a' karnak és hátnak dicsósége!“

Engem 's Erneszt barátomat annyira elfoglalt e' különös panegyrica a' kar és hát felett, melly két résznek itt felfödözött jeles tulajdonit és kitünő érdemeit — mellesleg mondva — még sehol nem hallám illy elragadtatással füstetni, hogy lehetlen volt csudálkozásunkat egy „ah!“ és „furesa biz az“ kitörésekben némikép méltánylólá ki nem tüntetni. Egyszersmind székiünket is közelebb rugtatánk az asztal felé, hallandók a' különös dolgokat, mellyek netalán még mondatni fognának. Ezt a' szomszéd hős észre vevé 's felénk kezdé egy pár szót intézni. „Furesa, uraim, tudom én, a' miket most hallanak, nem is mindenki tudja annyira méltányolni e' tagjait, hogy azokat az érdemlett dicséretekben mindenkor kész volna részesíteni. Irigy állat az ember 's a' dicsóséget még öntagjaitól is megtagadja. Én csak egy pár történetet fogok az uraknak beszélni karomról, e' kedves job karrul 's egyet nem kevesebb tiszteletet érdemlő hátomról, 's azonnal átlátandják szavaim igazságát. E' fáradságomért egyebet nem kívánok,“ folytató, midőn készségünket észrevenné beszé-

dét hallgatni, „csak e' csekély vacsora' árát méltóztassanak a' botor pinczérnek kezébe illeszteni, ki különben elég gorombasággal birna, hogy magamat szólítson meg érte; pedig isten látja lelmet, míg karom ép, addig én fizetni ritkán szoktam. Van e tehát kedvök a' hallgatásra?“

Midőn kijelentenők, hogy étkezését megfizetni készek vagyunk, imigy kezdé történeteit, kettőt t, i. a' hatalmas férfikarral, egyet pedig a' hátrol.

(Folytatása következik.)

KEBLEM.

MISZLAY-TUL.

Keblem, egy elbusolt
Rideg halottí ház,
Ben egyre zordonan
Setét ború tanyáz,

Nem messze tőle huny
Szivem mint sirhalom,
Viraszója csüggeteg
Remény és fájdalom.

Csöndek' álma leng
Sirvirágimon,
Harmat is ragyog
Könyűvel rokon.

A' csöndek' álma, bus
Föhászim langy szele,
Ragyogló harmat-ár
Kisirt szemem' vize.

Ah! de hasztlan égek, őt
Sok könyüm folyása
Meg nem hatja, sem szivem
Gyász sirankozása.

HIRKALÁSZOK.

Triest, július 26-án 1838. Édes barátom! Kiknek vezéresillaga a művészet, 's azt, mint a hajdani királyok, egy távol hazába kísérik; azok felül emelkedve az élet nyomorain, az utazás rögös pályáját könnyült kebelrel járják, önmagokban keresve 's találva vigasztalást 's jutalmat. Így érezve, így gondolkodva érett meg bennünk a gondolat, Olaszországba utazni, 's ott, az ének anyaföldén, magunkat kimivelni; 's ime utban vagyunk; a mit látunk 's tapasztalunk eddig, leírja E.; én tovább vezetlek.

Este érének be Károlyvárosba tikkadtan 's elfáradva, de a' czél hova jutnunk kell, még igen messze, gondolánk 's így a' piszkos több emeletű faházakból álló 's a' Kulpa szilaj folyamától keresztül metszett 's egy szép erősséggel díszített várost csak hamar elhagyánk.

A' horvát dús földnek Károlyváros vidékeivel vége, mert azon 18 mérföld, mely innét Fiumeig tart, egekbe ágaskodó hegyekből, nagy részben fenyvesekkel borított-fakból, áll. Itt kezdődik a' jeles Ludovica-ut, mely az emberi szorgalom remeke, Vukasevics ezredes türelmének 's eszméjének örök emléke. Az ut tiz léptés széles 's fejér folyamként kigyózza át e vad szépségű hegyeket, örök egyforma menetelességen, annyira, hogy az utast könnyű járással a' legmagasabb csucokra vezet, 's a' legszébb kilátásokkal gyönyörködteti. — Csak néhol láthatni falukat, 's nem épen csinatlanokat. A' lég itt hasonlítottatlanul hűsebb, mint Zágráb körül, 's a' híres bora (boreas) itt üzi vad játékeit; tanúi valánk mi ennek, mert éjjel utazván egyik rengeteg tetőjén ért el, 's E-nek kalapját a' megmászhataln mélységbe ragadta, mely miatt szegény 2 nap födetlen fövel volt kénytelen utazni.

Július 22-ikén reggel L o q u e b ó l, mellynek csuca, hova utunk vitt 2783 láb magasnyira áll a' tenger fölött, J e l e n y e felé utazánk. Itt az a' mulatságos eset történt velünk, hogy a' legközelebbi hegyfokról, hova az ut felnyuladt, megláthatni gondolván a' tenger, noha alig pihegénk, mindenikünk előbb akarva megpillantani, futásnak eredünk, 's egész a' hegyfokig futánk; itt egymást kikaczagva a' győpre rogytunk, mert innét még nem láthatók meg, a' mit akaránk. E' pont az, hol a' híres ut legmagasb, 2935 láb a' tenger színe felett. Innét egy óra negyed múlva elérénk J e l e n y e r e, hol a' fel-séges monte maggio re lábait csókados magyar tengeröböl szemünkbe ötlött, 's bennünket valami csodálatos neme a' borzadásnak és örömmek fogott el, 's felsohajtétk:

Néked, oh haza!

Mint a' nagy király alatt,

Három tenger partvirányi

Vessenek határfalat!

Itt ebédlénk; estve megnézőn előbb a' Fiumára partja felett mulató fiumei népet, az ugy nevezett magyar kapu Fium e b a értünk. Itt Császár Ferencz urnál literaturánk egyik jeles és munkás tagjánál igen jól mutatánk. Fájdalmunkra, itt nem találtunk opera-előadást.

Másnap a' határokon megmozdítván, az ide 9 mérföldnyire fekvő Triestbe indulánk. Neked itt egy esetet lehetetlen el nem mondanom, melly az itteni fogadókat fogja elődbe tüntetni Elestvéledünk, és a' bora vadán ordított felettünk, északról rettentő vihart hozva hátán. — Vakító villámok szegdelék a' vastag fellegeket 's a' vihar bögve közeledett. Mi P a s s i a k nevű helységről még egy órányira valánk, 's mig oda érének a' szemünk közé csapdózó jeges eső vérben, fagyban hagyott bennünket. Isten-

re, égre földre kértük a' fogadóst, hogy eressen be, de hijában, 's a' rongyos fészert keresztül kutatva E. az is-tenadta földre feküdt lucskosan, mint a' kiöntött ürge, én pedig egy nyereg-vánkosba, melly szüntelenül felbillent velem. E. barátom vaczogva kelt fel 's átkozván az ember-telen fogadóst mindenfelé kutatótt. Helyzetünk kínait egy szó mindig kész volt, 's ekkor is enyhíteni, 's ez mű-v é s z e t, a' te szép neved! — Ó folyvást motozva egy létrát falált, melly a' bögő marhák fölé, szénára vezetet. Mózsas 's szomjas zsidó népnek nem tett nagyobb örömet, mint E. nekem; macskaként felmásztam utána 's bele bujván a' szénába édes álmokba merülénk. Reggel a' dörmögő kroáta a' nyeret helyre vivé, az elszórt kenderhámot összeszedé, 's nyomoru fészerté vala ellátandó, midőn az elcsúszott létra 's a' felnyitott széna-h-ajtó szemébe ötlött; mi hallgatánk, 's ő csendesen fölcspeszke-dett a' létra felső fokára 's bekémlelt az ajtón; „ki az? kiáltánk egyszerre reá, 's ő eldermedve a' nyereg és hám közé rohant hanyathomlok, mi pedig lejövén vi-csorgatásain sajnálkozva 's tőle bucsut véve utra kelénk. Este a' kies helyen 's a' nyílt Ádria szélén fekvő nagy kereskedői Triesthöz értünk. — Te, barátom, sokszor hallad tőlem, hogy e' földön ritka gonoszság kerül el bündiját, 's tán e' kroátan a' rögtön jött büntetés ember telenségét lakoltatá.

A' színészet nemes pályáját ritka kezdé meg, kivált öregeink közül, olly hivatással mint mi ifjabbak; 's mit kelle nekünk szenvedni; te tudod. Mennyi itt az ember-telenség, mennyi itt az éretlen góg! mily nehéz volt eddig nálunk magyaroknál egy lángvérű ifjunak ideáljaig érne! Te tudod, mint üze rajtuk egy némelly sima képű, de kigyókeblű obszcur ember dagályát! Ezt tudja a' mű-vészet jó istene, 's fizessen meg neki mint e' kroátá-nak, vagy bocsásson meg neki, mert ő nem tudá mit cse-lekszik, valamin a' kroáta sem. Légy boldog!

HAVI MÍRÁLY.

VIRÁGNYELV.

Garay- és Kunoss-tul.

Szegefű.

(pünkösdi)

A' tisztaság hatalmas nagy;
'S te ennek élő tükre vagy.

(egyszerű, piros)

Ki testvérivel összefér:
Az nem lehet makaes, ledér.

(egyszerű, tarka)

Minden változhatik
Még holnapig.

(teljes, fehér)

Keblem titkok rakhelye;
Üntsd ki bánatod' bele.

(teljes, piros)

Keblem feszül, dagad,
Te érted, 's általad.

(teljes, tarka)

Szegény boldogtalan!
Szíved kijátszva van.